

ITEM No. 9108/56

SPECIAL ATTENTION: Political Advisor
Audience Analysis
Translation Pool
FEP.

PRIORITY
SN
Sept 26
I-16271 a

HUNGARY

EXILE /1200/
Refugees /1204a/

AUDIENCE ANALYSIS WITH A BUDAPEST FIREMAN

SOURCE MUNICH: A 32-year-old former 1st Lt. of the BUDAPEST Fire Department. Source fled Hungary on August 12 1956 and arrived in West Germany a few days later. The report is based upon his personal opinion and observations.

DATE OF OBSERVATION: August 12 1956.

ENGLISH SUMMARY: Source only listened to Western broadcasts when staying at a friend's house on weekends, because living in the Fire Department's barracks made it impossible to listen to RFE, or VOA.

In source's opinion Western broadcasts have great influence on public opinion in Hungary, while the leaflets are also very effective and continually upset the Regime. When a "balloon-raid" is announced, emergency measures are enforced and officers are assigned to search the "endangered area." Source admits that until last year his hopes that TITO would force a change in the political course in Hungary were great. But now, TITO's reconciliation with MOSCOW and his following the Soviet political course, have caused him to lose his popularity in Hungary.

EVALUATION COMMENT: None.

x x x

I. Mit tud és mi a véleménye a nyugati magyarnyelvű rádióadásokról?

I. What Do You Know and Think About Western Radio Broadcasts to Your Country ?

"A nyugati magyar rádiók közül csak a Szabad Európát

/more/

és Amerika HANGját ismerem. Fogalmam sem volt, hogy ezek az adók honnét sugározzák műsoraikat. Meggyőződéseim szerint mind a SZER mind Amerika Hangja állami kezelésben van és az amerikai kormány tartja fenn azokat. A két nyugati rádió feladata, hogy a világ-eseményekről a valóságnak megfelelően tájékoztassák az otthoni közvéleményt, leleplezzék előtte a kommunista rendszer bűneit és fogyatékosait és a nyugati demokrácia elveit terjesszék Magyarországon. A két műsort nem igen tudnám megkülönböztetni egymástól, mind a SZER mind Amerika Hangja adása tetszett.

Az egyes műsorszámok közül csak a hírekre, politikai kommentárookra, a zenés üzenetekre és a "Fekete Hangra" emlékszem vissza. Utóbbit tartottam a legjobb és leghatásosabb propaganda-fegyvernek a kommunisták ellen. A "Fekete Hang" véleményem szerint otthon a legnépszerűbb nyugati műsorszám. A nyugati magyar adásokat nem annyira szórakozás vagy tanulás céljából hallgattam szívesen, mint inkább azért, hogy tájékozódjak a világeseményekről és a nyugati felfogásról a magyarországi helyzettel kapcsolatban. Legjobban természetesen az érdekelt volna, hogy mikor mondják már be a kommunista uralom és a szovjet megszállás végét, de azt hiszem erre talán már soha nem fog sor kerülni.

A műsort általában érdekesnek, megbízhatónak és tanulságosnak tartottam. Mivel nem értek a rádióhoz, nem tudnék semmiféle javaslatot tenni a műsorral kapcsolatos változásokra nézve.

Saját rádióvevő készülékem nem volt. A laktanyában nem mertem hétköznapi nyugati rádióadást hallgatni, mert nem bíztam senkiben sem, féltem, hogy feljelentenek. Ezért csak hétvégén, szombaton és vasárnap esténként, egyik ismerősöm lakásán fogtam a SZERT vagy Amerika HANGját. Legjobban este 21-23 óra között volt tiszta a vétel, vagy éjjel után, a középhullámon. A zavarás mégis megakadályozta, hogy félóránál több időt tölthettem volna a készülék mellett.

A leghasznosabbnak a hírszolgálatot tartottam. A nyugati híradásokból sok olyan eseményről értesültem, amit a belföldi rádió vagy sajtó vagy teljesen elhallgatott, vagy csak késve és kiforgatva hozott nyilvánosságra. Így legutóbb a POZNANI eseményekről a SZER híradásából tudtam magamnak pontos képet alkotni. A SZER és Amerika HANGja belföldi vonatkozású híradásait túl kevésnek találtam, pedig ez is nagyon érdekelné a hallgatóságot. A belföldi hírek ismertetése nemcsak növeli a SZER és Amerika Hangja tekintélyét, hanem bizonyos mértékig azt is bizonyítja, hogy a Nyugat mennyire ismeri az otthoni eseményeket, viszonyokat és hogyan értékeli azokat.

Az otthoni hallgatóság 70-80 %-a lelkes hallgatója a nyugati adásoknak és csak azt fogadja el tényként, amit a SZER

/more/

vagy Amerika Hangja bemond, illetve hogy ismerteti. Ezzel a többséggel szemben áll egy 15-20 %-os csalódott vagy kétkedő réteg, ezek már csak azért hallgatják a nyugati adásokat, hogy legyen valami összehasonlítási alapjuk a belföldi hírszolgálattal szemben. Ezek már nem hisznek feltétlenül a Nyugatnak. A fennmaradó töredék a rendszer hive, ezek csak kíváncsiságból, ellenőrzés céljából hallgatják a SZERT vagy Amerika Hangját. Akinek megfelelő rádiója van, az kivétel nélkül hallgatja a Nyugatot.

A nyugati magyar adóknak általában nagy befolyása van az otthoni közvéleményre és így az otthon ellenállásának mértékére is. Az a véleményem, hogy a "Petőfi kör" lázadói is bizonyos mértékig a nyugati magyar rádióadások hatására mertek erősebben fellépni a mai rendszerrel szemben. Hasonlóképpen a nyugati rádiók rendszeres hallgatása ösztönzi fokozott ellenállásra a parasztot, amikor a beszolgáltatást és a munkást, amikor a termelést szabotálja. Tudtam, hogy a Nemzeti Ellenállási Mozgalom létezik és odakint szervezkedik, de arról is meg voltam győződve hogy bent Magyarországon, az üzemekben, hivatalokban, főiskolákon és tömegszervezetekben is működnek már NEM csoportok, ha ilyen szervezkedés konkrét nyomait nem is tudtam fellelni.

A kormány jelenlegi "enyhe politikája" nem őszinte és nem tartós. A belső gazdasági és politikai nehézségek miatt volt kénytelen ehhez a megoldáshoz folyamodni. A mai szakaszt talán egy kinyitott ajtóhoz lehetne hasonlítani, amelyen a tulfeszített gőz távozik el. Az ajtót, ha a nyomás lecsökkent, ismét be lehet és be is fogják majd csukni, ez az új szakaszról otthon az általános vélemény. Az emberek már csak azért sem biznak a változás őszinteségében és tartósságában, mert a hatalmat RAKOSI eltávolítása után is olyan személyek gyakorolják, akik a legnagyobb mértékben kivették részüket a terror irányításából is. Csak akkor lehetne az igazi fordulatról beszélni, ha új emberek kerülnének az ország élére, akik őszintén felszámolnának a kommunista diktatúra minden intézményét. Erre azonban sohasem fog addig sor kerülni, míg Magyarország sorsát MOSZKVBól irányítják. A mostani engedményekről azt tartják otthon, hogy "nesze semmi, fogdmeg jól!"

II. Mit tud és mi a véleménye a Magyarország felé irányított röpcédulákról?

II. What Do You Know and Think About Western Leaflets Being Sent to Your Country?

Ebben az évben csupán egy röpcédula, helyesebben

/more/

"nyalóka" került kezembe. Egy barátom találta a Szentendrei uton. A ledülő SZTÁLIN bálványt ábrázolta, amint törmelékei RAKOSI fejére hullanak. Erről a röplapról az volt a véleményem hogy odabent készült az országban és a belső ellenállók szórják szét. Más rölapot, így a 12 követelést és a "Szabad Magyarország" több példányát, 1954-ben és 1955-ben szülőfalum, TÁPIÓSZENTMÁRTON, határában találtam. Így emlékszem olyan példányokra, amelyekben összehasonlítható táblázat van arról, hogy mit keres a nyugati munkás és milyen cikkért mennyit kell dolgoznia az egyes nyugati országokban. Egy másik rölap a nyugati, dán és holland paraszti gazdaságokat írta le. Ezeket a rölapokat nagyon érdekesnek és hasznosnak találtam.

A 12 ponttal egyetértek, a magyar népnek azonban ezen túlmenőleg még sokkal több követelni valója lenne. Olyan követelések ezek, amelyek előfeltétele annak, hogy a 12 pontot meg lehessen valósítani. Így először is, hogy a szovjet csapatok azonnal hagyják el Magyarországot, másodsor: a szovjet kormány járuljon hozzá ahhoz, hogy Magyarországon nemzetközi ellenőrzés alatt, szabad és titkos, általános választásokat tartsanak, harmadszor pedig: a szovjet kormány vállaljon nemzetközi kötelezettséget arra, hogy a választások eredményét kötelezőnek ismeri el és soha többé nem avatkozik Magyarország belügyeibe.

Elképzelésem szerint a Szabad Magyarországot a Nemzeti Bizottmány emberei írják és küldik Magyarországra. A ballonok létezéséről és a rölapokkal való összefüggéséről tudtam, de hogy miként működnek ezek a ballonok, hogy hol és hogyan szórják le a cédulákat, erre nézve nem volt elképzelésem.

A rölapokat otthon igen veszélyes terjesztetni, akit ezen rajtacsípnék, biztosan kap néhány évet miatta. Az összegyűjtött vagy talált rölapot a rendőrsőn vagy a tanácsnál kell elismervény ellenében leadni. A tűzoltóságnak nincs semmi különleges utasítása a rölapok összeszedésével kapcsolatban. Ebben a munkában a tűzoltók nem vesznek részt, csak az ávósok, rendőrök, a MÓHOSZ, DISZ- szervezetek és a határvidéken a határőrség. A tömegszervezetek tagjait azonban ujabban szívesen veszik igénybe, mert rájöttek, hogy az összegyűjtött rölapoknak csak egy részét szolgáltatják be, a többit elrejtik és terjesztik. A tűzoltóságot csak abban az esetben vennék igénybe, ha egy lezuhanó ballon robbanást vagy tüzesetet idézne elő. Ilyenkor azonban tudomásom szerint eddig még nem fordult elő.

A röpcédulák alakját, színét és tartalmát tartalmát helyesnek tartja. Ha színesek lennének a röpcédulák, jobban feltűnnének ugyan, de nehezebb lenne terjesztésük és rejtegetésük is. Csak rokonok és jóbarátok terjesztik egymás között. ismerősökkel és idegenekkel szemben mindenki bizalmatlan. Egy-egy rölap szállítmány érkezése

et

nagy izgalmat okoz otthon. Az emberek felvillanyozza, hogy talán most történt valami rendkívüli Nyugaton, ami közelebb hozza a felszabadulást. azért törik magukat a röpcédula után. A rendszer vezetői és a karhatalmat meg nagy nyugtalanság fogja el, hogy hátha az újabb röplap miatt valami megmozdulás vagy felkelés történik.

Röplapok érkezése alkalmával a karhatalmat: ávosokat, rendőrséget, sőt nem egyszer még a katonaságot is riasztják. Az olyan környéken, ahol röpcédulák esnek, tisztí járóőrök cirkálnak, "társadalmi rendőrök" fésűlik át a terepet és nyomoznak olyan személyek után, akik esetleg röplapokat szedtek fel és rejtegettek el. A röplapoknak nem csak a lakosságra van nagy hatása, hanem a rendszer támogatóira és kiszolgálóira is. Még a legelvakultabb ávost is gondolkodni kell hogy ejtse tartalmuk és lassan, de biztosan a röplapok aláássák a rendszer erejében és megdönthetetlenségében vetett hitüket.

III. Melyek a nyugati rádióadások és röpcédulák viszonylagos előnyei és hátrányai?

III. What are the Comparative Effects and Disadvantages of Western Broadcasts and Leaflets?

A nyugati rádiók nagy előnye, hogy szabadon elmondhatják az igazságot és az eseményekről a valóságnak megfelelően tájékoztatják az otthoni hallgatóságot. Műsoruk könnyen hozzáférhető mindenki számára, aki megfelelő rádiókészülékkel rendelkezik. Hátrányuk viszont, hogy az otthoni rendszer nagy mértékben zavarja a közvetítést és ezáltal a műsor egy része kárba vész.

A nyugati magyar adások hallgatása ma már nem jár különös kockázattal. Az elnyomtatás évei alatt mindenütt kialakultak az elővigyázatossági rendszabályok és minden nyugati adást hallgató tudja, hogyan kell rejtenie vagy lepleznie, hogy a SZERT vagy Amerika Hangját hallgatja. Sokkal veszélyesebb a hírek terjesztése, mert ezt már szigorúan büntetik és a "rémhírterjesztéssel" könnyebben le lehet bukni, mint a hallgatással. Ezért csak rokonnak vagy jóbarátnak mondják el a hallottakat.

A nyugati adások beszüntetése nagy tekintélyvesztéssel járna a nyugat számára. Az otthoniak ebből arra a következtetésre jutnának, hogy a szabad országok behodoltak a szovjet blokknak, feladták eddigi politikájukat és elismerik az erőszakos kommunista hódítást. Ralán el sem lehet képzelni, hogy ez mekkora elkeseredést váltana ki otthon és hányan lennének öngyilkosok ennek hatására.

/more/

IV. Milyen megtorlásokat alkalmaz a magyarországi rendszer a nyugati adásokkal és röpcédulákkal szemben?

IV. What Counter-Measures Does the Regime Take Against Western Broadcasts and Leaflets?

A kommunista rendszer éveken át tudomást sem vett sajátjában vagy rádióadásaiban a nyugati magyar rádiókról. Ugy vélték, a legjobb védekezés hatásuk ellen, ha agyonhallgatják még létezésüket is. Az utóbbi időben azonban rájöttek arra, hogy ezzel pontosan az ellenkező célt érik el. Különösen a XX. pártkongresszus óta megszaporodtak a napilapokban és a BUDAPESTI rádióban a SZER és Amerika Hangja ellen elhangzó támadások. Ezeknek "leleplező" és "felvilágosító" célzatuk lenne. A kormányzat azonban ezzel az ellenintézkedéssel már elkésett. Az elmúlt évek során olyan kialakult táborra tettek szert a nyugati magyar rádiók és hitelük olyan nagy az otthoni közvélemény előtt, hogy a kommunista ellenpropaganda erőlködései szánalmasan hatnak. A kommunisták hiába támadják a SZERT vagy Amerika Hangját, ezzel még nem cáfolják meg azt, hogy amit ez a két nyugati magyar rádió sugároz, nem felel meg a valóságnak. Sőt a napi élet, bárhová tekintsen is otthon az ember, nem a kommunisták állításait, hanem a SZER és Amerika Hangja közléseit bizonyítja és erősíti meg. A kommunista támadásoknak ezért semmi hatásuk nincsen, csak még nevetségesebbé teszik a rendszert.

A SZER műsorát aránylag legtisztábban a 25 méteres rövidhullámon és éjjelután a középhullámon lehetett fogni. A zavarás különben állandóan és gyakran élvezhetetlenné teszi a műsort. Csak egyes mondatfoszlányokat lehet elkapni. Ezen sokszor még az sem segít, hogy a hallgató a hullámsáv változtatásával próbálja "kiszűrni" a zavarást. Nem volt tudomásom arról, hogy hol működnek a zavaróállomások, de BUDAPEST környékén biztosan van több is, mert a fővárosban a zavarás erősebb, mint vidéken.

V. Mi a véleménye a jelenlegi kormányról és helyzetéről?

V. What are Your Opinions About the Present Government and its Strength in Your Country?

Véleményem szerint nem lehet fokozatokat felállítani, hogy a lakosság melyik rétegében legerősebbek a kommunisták hívei. Én úgy tapasztaltam, hogy minden rétegbe be van építve megfelelő, ha nem is nagyszámu, de annál aktívabb bizalmi emberek. Ezek a kulcspozíciókban ülnek, megfelelő hatalommal rendelkeznek ahhoz, hogy a kormány rendeleteit teljes mértékben végrehajtsák. Ez csak a kommunista szervezés eredményességét mutatja.

/more/

Természetesen a rendőrség és az ÁVH a rendszer legfőbb támasza, de ma már ezek sem olyan nagy legények, mint két-három évvel ezelőtt voltak. A különböző tisztogatási akciók nagy mértékben gyöngítették a karhatalmat.

A legtöretlenebb még ma is a parasztság ellenállása, mert a szétszórt falvakban a rendszer nem tud olyan nyomást gyakorolni az emberekre, mint a nagyobb városokban élő, nagyobb üzemekben dolgozó tömegekre. A fiatalság szintén a rendszer ellensége, de sajnos egy jó része nem tekinthető ellenállónak. Ezek csak közönyösök lettek és mindenből kiábrándulva, teljesen elvesztették a hitüket. Főleg az ipari munkásfiatalokra mondható el, hogy a mának élnek és a jövővel egyáltalán nem törődnek. A falusi fiatalok ellenállása passzív. Hogy nem forgatta ki őket a kommunista nevelés, csak annak köszönhető, hogy vidéken az idősebbek, a családtagok befolyása még nagy. Egyedül a tanulófiatalság még az, az egyetemisták és a felsőbb gimnázisták, akik komoly veszélyt jelentenek rendszer számára. Ezeket érdekli a magyar nép jövője és elsősorban azért fordulnak szembe a rendszerrel, mert rájöttek arra, hogy tanai hamisak, a kommunizmus nem a magyar nép, hanem a Szovjetunió érdekeit szolgálja és ezért keresik az új utakat, ami az ország felszabadulásához vezetne.

A rendszer vívmányai között talán az oktatás kiterjesztése az egyetlen, amit a kommunizmus bukása után is meg kellene tartani. Természetesen más formában, illetve, komoly alapokra kellene helyezni. A mai rendszer ugyan széles rétege számára teszi lehetővé a tanulást, de igazi műveltséget nem ad, csak félművelt, jól-rosszul képzett szakembereket gyárt futószalagon. Ma otthon igen sok az iskolai végzettséggel rendelkező, úgynevezett "tanult" ember, a művelt ember azonban kevesebb mint azelőtt volt.

A kommunizmusnak azonban ezzel szemben annyi rossz oldala van, hogy fel sem tudnám sorolni. A legnagyobb bűne az, hogy az embert megfosztja emberi méltóságától, szabadságától és függőhelyzetben jövő jogtalan páriává alacsonyítja le.

Kétségtelenül MINDSZENTY ma otthon a legnépszerűbb. Korábbi hírnevét csak fokozta az, hogy visszautasította a kommunisták minden felajánlott engedményét és minden ígéret ellenére sem volt hajlandó szerepet vállalni sz "enyhítési szakaszban". Ezzel szemben GRÖSZ népszerűsége nagyban csökkent. Rossz néven veszik tőle, hogy elfogadta a kommunisták kegyelmét és szerepet vállalat a rendszer propagálásában. NAGY Imre népszerűsége dagadtatlan, de csak kis körre támaszkodik, főleg az elégedetlen

/more/

párttagok körében. A népszerűtlenségnek se szeri se száma RÁKOSI-tól kezdve, GERŐ, HEGEDŰS, PIROS, mindenki népszerűtlen, aki ma otthon szerepet vállal és szerepet játszik. Az amnesztiát kapott szociáldemokraták közül MAROSÁN és SZAKASITS is igen népszerűtlenség miatt. Különösen a régi szocdemek róják fel nekik, hogy újból hajlandók voltak szerepet vállalni, ahelyett, hogy KÉTHLY Anna és a többi meghurcolt szociáldemokrata vezető példáját követnék.

Az ellenállás elsősorban gazdasági téren nyilvánul meg. A gyárakban, a mezőgazdaságokban, ahol a dolgozók hatalmas károkat okoznak a kommunista népgazdaságnak. Politikai ellenállás helyett inkább csak elégedetlenségről lehet beszélni. Az egyetlen Petőfi-körbeli megmozdulás volt ezen a téren az egyetlen számottevő jelenség. A politikai megmozdulástól mindenki fél, mert azt ugyanis elnyomná a rendszer karhatalma és a megtorlás véres lenné. A gazdasági szabotálás kevésbé veszélyes, ott könnyebben ki lehet bujni a felelősségrevonás alól.

Ugy vélem, hogy a mai rendszer megváltoztatására mostanában nem sok kilátás van. Békés uton el sem tudom képzelni. A magyar nép, amíg az országban szovjet csapatok állomásoznak, nem fogja magát rászánni a felkelésre. A szovjet páncélosok órákon belül elnyomják az ilyen megmozdulást, akár Kelet-Németországban, akár POZNANban. A helyzeten csak háborúval lehet segíteni, de ma már erre sincs sok kilátás. Véleményem szerint a koreai háború volt az utolsó nagy lehetőség a Nyugat számára, hogy leszámoljon a világalomra törő bolsevizmussal, de ezt is elszalasztotta. Ma már az oroszoknak is elegendő atom- és hidrogén bombájuk van ahhoz, hogy ne féljenek a nyugati támadástól, vagy győzelemtől. A felszabadulás esélyei szerintem ma minimálisak.

A kommunista párt csak számbelileg mutatós, a valóságban a párttagoknak alig öt-tíz százaléka meggyőződésből hiva a mai rendszernek. A többi csak érdekből vagy a kényszer hatására csatlakozott az MDP-hez. Az állami és pártbeosztásban lévő funkcionáriusok hangulata SZTALIN halála óta egyre idegesebb és nyugtalanabb. A sorozatos tisztogatások, amelynek számos sztálinista párttag esett áldozatul, bizonytalanság érzetét kelti a vezető rétegben, nem utolsá sorban a belügyi "szervek" /ÁVH, Rendőrség, B.V./ dolgozói körében. Ezek tulnyomó részét a rendszer az elmúlt tizenegy év során valamiképpen már kompromitálta, olyan akciókba vonta bele, amiért bármikor felelősségre vonható. Nem tudják, hogy mikor kerül azokra is sor, akiket eddig a különböző "irányváltások" során még megkíméltek. A párttagok, nem is szólva a pártönkivüliekről, pánikszerű félelemmel menekülnek mindenféle kulcspozícióból vagy ilyen állást mindenféle ürüggyel próbálnak maguktól elhárítani.

/more/

VI. Mit tud és mi a véleménye a nyugaton élő honfitársairól?

VI. What Do You Know and Think About Your Country's Exiles in the West?

A nyugati magyar adásokból azt a benyomást nyertem hogy az emigráció erős, egészséges és igen aktív. Különösen a Nemzeti Bizottmány tevékenységéről hallottam több ízben elismerő közleményeket. A belföldi kommunista propaganda támadásából pedig az a vélemény támadt bennem, hogy a nyugaton élő magyaroknak fegyveres katonai alakulataik is vannak, amelyek minden percben készen állnak arra, hogy az ország felszabadításában részt vegyenek. Sajnos mindkét feltevésemben csalódnom kellett kiérkezésem után. Nemcsak, hogy fegyveres magyar alakulatok nem léteznek, de az emigráció se nem egészséges, sem aktív munkát nem fejt ki a felszabadulás érdekében. Az egyes csoportok csak egymással veszekednek és a saját érdekeikkel törődnek.

Nem tudom, hogy az emigránsok milyen támogatásokban részesülnek a nyugati hatalmak részéről, de feltételezem, hogy a szabad világ anyagilag és erkölcsileg támogatja a kommunizmus elől menekülteket. A Nyugaton élő emigráns vezetők közül egyet sem tudnék megnevezni, aki kiemelkedően népszerű lenne ma otthon. NAGY Ferenc népszerűtlen, kár, hogy a külföldi magyar rádiók olyan propagandát csinálnak neki. A Nemzeti Bizottmány közismert különben és otthon mindenki olyan ideiglenes kormány félének tekinti, amely majd a felszabadulás után átmenetileg átveszi a hatalmat.

A nyugati magyar rádióknál dolgozó magyarokról az volt a feltevés, hogy rendszeresen hazajárnak "feketén" Magyarországra, úgy szerzik értesüléseiket otthonról, majd ezek alapján tájékoztatják az otthoni és a nyugati közvéleményt.

Az emigránsokra csak akkor várna különösebb szerep otthon, csak akkor juthatnának hatalomra, ha egy erőskezü vezető irányítása alatt jönnének haza, különben az otthoni közvélemény nem lenne hajlandó elismerni az emigránsok vezetésre való alkalmasságát. Attól is sok függ, hogy a nyugati hatalmak a felszabadulás után milyen mértékben támogatják majd az emigránsokat a hatalom átvételében. Ha ez nem áll majd fenn, akkor nem sok kilátásuk lesz rá.

Az amnesztiairól hallottam, de egyetlen olyan személyt nem ismerek, aki ezen a réven tért volna haza Magyarországra. Azt tudom, hogy ha egyelőre még nem is esett bántódásuk, a rendszer megbizhatatlanokként kezeli őket és az első adandó alkalommal metfízet majd nekik, amiért Nyugatra mertek szökni. Ugy hallottam, hogy az amnesztia révén hazaérkezőknek nagy nehézségeik vannak az elhelyezkedés és lakásszerzés körül.

Az otthoni kommunista propaganda állandóan és rendszeresen támadja a nyugaton élő emigránsokat. AZ utóbbi

/more/

időben ezek a támadások csak megszorodtak, különösen a SZER és Amerika Hángja ellen. A támadásoknak azonban semmi gyakorlati eredménye sincs, mert akiket a kommunisták támadnak, még ha lenne is áll-ításaiknak alapja, az az otthoni közvélemény előtt csak népszerűvé válik. A Nemzeti Bizottmány iránti rokonszenvet is főleg a rendszer támadásai táplálják.

A SZER üzeneteiből úgy láttam, hogy a szabad világban élő magyarok még törődnek az otthon élő hozzátartozókkal. Ezt bizonyítja a sok hazaérkező nyugati csomag is. Azt viszont, hogy politikailag mennyire érdekli az otthini helyzet az emigránsokat csak feltételeztem, hogy ilyen kérdésekkel is foglalkoznak. A nyugati magyar aadókbaól azt tapasztaltam, hogy az idekint élő magyarok meglehetősen jól vannak tájékozva az otthoni helyzetről.

VII. Mi a véleménye a nemzetközi helyzetről, más országokról, valamint az országot érintő problémákról?

VII. What Do You Know and Think About Current International Development, Other Countries and Problems Affecting Your Country?

Az otthoni kormány SZTALIN halála óta meglehetősen bizonytalan kézzel irányítja az ország sorsát. A diktatura sokat vesztett felületi durvaságából, de lényegében változatlan maradt. Az engedmények nem veszélyesek a rendszerre, eddig olyan változások nem következtek be, amiből a népi demokrácia belétható időn belül való összeomlására lehetne következtetni. A gazdasági helyzet továbbra is romlik, a megélhetési nehézségeket most politikai engedményekkel próbálják kiegyensúlyozni.

A szovjet elnyomás alóli felszabadulás esélyei ma kisebbek, mint pl. a koreai háboru idején voltak. A nyugat hallgató politikája igen veszedelmes, mert időt ad az oroszoknak ahhoz, hogy megszilárdítsák uralmukat az általuk megszállva tartott országokban és behozzák a szabad világ fegyverkezési előnyét. A rab népek felszabadulásuk érdekében nem sokat tudnak tenni. Legfeljebb csak annyit, hogy minden erejükkel szabotálják a szovjet kizsákmányolást és a nyakukra ültetett bábkormányok rendeleteit. Különben, ha a Nyugat nem szabadítja fel őket talán évtizedekig is rab nemzetek maradnak.

A GENFi nagyhatalmi tárgyalásoktól otthon azt vártuk, hogy a Nyugat egységes és erélyes fellépéssel a rab országok kiűritésére fogja rákényszeríteni SZTALIN utódait. Ebből azonban nem lett semmi, a tárgyalások csak a szovjet hatalmi politikának hoztak sikert. GENF egyáltalán nem jelenti a hidegháboru végét,

/more/

csak azt, hogy a háboru most más eszközökkel és más síkon, elsősorban gazdasági vonalon folyik tovább. A szovjet kormánynak sikerült a nyugat figyelmét eltérítenie a rab országok és a német ujjáegyesítés megoldatlan problémáiról és Északafrikában, az arab országokban teremtett újabb tüzfészket, ami most súlyos gondokat okoz a szabad világnak.

Az én életem a SZTALIN halálát követő évek alatt semmit nem változott. Sem gazdaságilag, sem más téren nem javult a helyzetem. Épp úgy ki voltam téve a politikai ellenőrzésnek és nyomásnak mint azelőtt. A különbség csak annyi, hogy a mostani helyzet veszélyesebb, mert a látszólagos engedmények meggondolatlan kijelentésekre vagy cselekedetekre csábítja az embert, amiért aztán előbb vagy utóbb majd súlyos árat kell fizetni, ha a rendszer majd megint visszakanyarodik a sztaliní vonalhoz.

A rendszer ma nem torolja meg azonnal az ellenséges magatartást, de megfigyelés alatt tartja állampolgárait, gyűjti ellenük a terhelő adatokat. Miért? Azért, hogy adott pillanatban bosszút álljon rajtuk. Ilyen eset fordult elő júliusban a mi alosztályunknál is, ami ezt a feltevésemet csak megerősíti. Az egyik törzsőrmester magánbeszélgetés során kifejezésre juttatta, hogy a POZNANI felkelés és a "Petőfi kör" eseményei között világos az összefüggés, az elnyomott népek szabadságra és nemzeti önállóságra vágnak. Kijelentését valaki besughatta az ÁVH-nak, mert néhány nappal később már kint volt az alosztályon egy ÁVH százados és azóta is folyik a nyomozás az illetővel szemben. Ő maga nem is tud róla, bár amig otthon voltam, még szolgálatban állott, de nem kétséges, hogy előbb vagy utóbb nyakát fogják majd törni, amiért önálló politikai véleményt mert nyilvánítani.

TITO, amig nyílt ellentétben állt a szovjet "béketáborral" meglehetősen népszerű volt otthon. Különösen a belügyi "dolgozók" körében volt erős titkos tábora. Imponált, hogy önálló nemzeti politikát mert folytatni, hogy felszámolta országában az elnyomó kommunista diktatúrát. Meg voltunk győződve arról, hogy TITO uralma tulajdonképpen marxista alapokra helyezett nemzeti szocializmussá alakult át. Annál nagyobb volt a csalódásunk amikor TITO tavaly kibékült az oroszokkal és ismét a MOSZKVAI vonalra állt. Ezzel véget is ért az a reményünk, hogy majd TITO fog bennünket megszabadítani a szovjet megszállástól. A legnagyobb csalódás TITO-val kapcsolatban azonban már idekint ért, Nyugat-németországban. A VALKAI táborban özőnlő menekültek 80-90 %-a jugoszláv állampolgár, akik egybenhangzóan azt vallják, hogy TITO rendszere nem sokban különbözik a szovjet irányítás és ellenőrzés alatt álló népi demokráciákétól. A gazdasági nyomor hihetetlen, az UDBA pedig semmiben sem marad el az ÁVH mögött. Az egyetlen különbség csak az, hogy a jugoszlávoknak valamivel

/more/

nagyobb a mozgási szabadságuk és a külföldre való kiutazási lehetőségük, mint a magyaroknak. Otthon még csak nem ismertem volna álmodni, hogy jugoszláviában olyan viszonyok uralkodjanak, hogy onnan még menekülők is lennének. A menekültek számarányából arra lehet következtetni, hogy Jugoszlávia lakossága épp olyan kevésbé ért egyet TITO rendszerével, mint a magyar nép a szovjet mintájú kommunizmussal.

A titoizmushoz hasonló nemzeti kommunizmusnak nincsen talaja Magyarországon. A magyar nép csak abban az esetben viselné el az elnyomatásnak ezt a válfaját, ha kívülről erőszakolnák rá. Különben újabb ezer évre elege van mindenféle kommunizmusból és másfajú diktatúrából.

A szovjetunióból nagyon gyéren érkeznek haza a hadifoglyok és elhurcolt polgári személyek. Ezek egy részét nem is engedik otthon szabadon, hanem elzárják őket, nehogy túl sokat tudjanak mesélni. Két ilyen hazatérésről volt mostanában tudomásom, mindkét a RAJK ügyvel kapcsolatban hurcolták el a Szovjetunióba. AZ egyik /NU/ MEZŐTÚRra, a másik pedig BUDAPESTre /NU/ tért vissza az idén tavasszal. Utóbbiról annyit tudok, hogy a III. kerületi Bécsi uti Óbudai Textilkikészítőgyár portásának a lánya. Senki sem tudja, hogy miért hurcolták el és nyolc évig semmi életjelt nem adott magáról. Most, hazatérte után derült ki róla, hogy a RAJK ügyvel kapcsolatban hurcolták el és minden ítélet nélkül különböző szovjet kényszermunka táborokban raboskodott eddig.

Az Északatlanti Paktumról tudtam, hogy ez a nyugati népek katonai védelmi szövetsége. Ezt azonban nem nagyon hiszik otthon, titokban mindenki abban reménykedik, hogy ez a katonai szervezet azért létesült, hogy adott időpontban a rab nemzeteket felszabadítsa a szovjet és kommunista elnyomás alól.

Az atomfegyverek fejlődésével és pusztító erejével megéhehetősen tisztában voltam. A légoltalmi oktatás során erről is tanultunk a tűzoltóságnál. A védekezés módjával azonban ma otthon még meglehetősen tájékozatlanok. Nincsenek meg a megfelelő anyagi feltételek sem ahhoz, hogy hatásos atomvédelmet lehetne megszervezni.

Amennyiben a szovjet elleni felszabadító háborúban az atomfegyverek is bevezetésre kerülnének, könnyen meglehet, hogy Európában nem sokan élnék túl a harmadik világháborút. Az emberek otthon viszont abban reménykednek, hogy az atomfegyverek talán mégsem kerülnének bevetésre és ily módon is ki lehetne verni az oroszokat a rab országokból. Az atomfegyverektől mindenki fél otthon.

/more/

Ma otthon az az elképzelés, hogy Nyugat-Németország mind katonailag, mind gazdaságilag nagyon megerősödött és egyre nagyobb szerepet játszik a világpolitikában. Amint nő hatalma, úgy nő az önállóság és befolyása is. Ezért nem fogja már sokáig tűrni, hogy az orosz megszállva tartsa Németország keleti felét és előbb utóbb háborút fog indítani, ha az oroszok nem hajlandók kiűriteni a megszállt német területeket. Ez a háború a németek győzelmével végződne és meghozná a többi szovjet megszállás alatt levő ország számára is a felszabadulást.

Az oroszok és az otthoni kommunisták nagyon félnek az új és egyre erősödő német hatalomtól, Nyugat-Németország nép-szerúsége pedig állandóan növekszik. ADENAUERT otthon "nagy koponyának" tartják, akinek a németek gyors felemelkedésüket köszönhetik. Arra nézve eltérők a vélemények, hogy ADENAUER HITLERhez hasonló diktátor-e vagy pedig "parlamentaris vezető". Azt csak nagyon kevesen tudják /én is csak idekint hallottam/ hogy már 80 éven felüli aggastyán és hogy a német hadsereget még csak most kezdték felállítani. HA ezt otthon tudnák, nagyon lehangolná az embereket.

VIII. Mi az Ön véleménye a hazája jövőjéről? /remények, várakozások/ amennyiben a jelenlegi rendszer megváltozna

VIII. What Are Your Feelings, Hopes and Expectations About the Future Organization of Your Country if the Present Regime Should Change ?

Véleményem szerint Magyarországon a felszabadulás után a polgári demokrácia lenne a legjobb kormányzati forma. A lakosság körében is ez a Nyugaton bevált rendszer találna a legnagyobb támogatásra. Ennek előnye, hogy mindenki szabadon érvényesülhet képességei szerint és szabad, emberhez méltó életet élhet. Kizárja az egyes rétegek vagy pártok egyeduralmát és lehetővé teszi, hogy a nép odőről-időre olyan képviselőkre bizza a kormányzást, akik véleménye szerint arra legalkalmasabbak. Az államformák közül a köztársaságot tartom a legmegfelelőbbnek. A királyság már idejét múlt intézmény és Magyarországon legfeljebb csak az öregek között akadnak még hívei.

A háború előtti rendszert teljesen rossznak tartom, véleményem szerint - kis töredéket leszámítva - senki sem kívánja otthon vissza a HORTHY korszakot.

/more/

A szabad vállalkozási lehetőséget biztosító gazdasági rendet tartom a leghelyesebbnek. Az államosításnak ellene vagyok, legfeljebb csak a külkereskedelmet kellene állami irányítás és ellenőrzés alatt tartani. A kényszerkolhoz intézményt azonnal meg kellene szüntetni. A magyar paraszt tud olyan jól gazdálkodni, hogy a saját lábán is megálljon. Az 1945-ös földreform halvaszületett kísérlet volt és csak a kommunisták kolhozosító törekvéseinek malmára hajtotta a vizet. Az új földreformot úgy kellene végrehajtani, hogy egészséges kis és középparaszti gazdaságok keletkezzenek. Az új gaudáknak nemcsak földet, hanem állatokat, felszerelést, vetőmagot és egyéb hitelt is kellene biztosítani.

Az európai egyesülés eszméjét helyesnek tartom, bár semmi tudomásom nincs arról, hogy ezen a téren Nyugateurópában sikerült-e már valami gyakorlati eredményt elérni. Magyarország számára különösen előnyös lenne ez a megoldás, mert nem lenne többé kitéve egyetlen nagyobb hatalom hódító vagy gazdaságilag kizsákmányoló törekvéseinek sem és megszűnnének az olyan nehezen megoldható határkérdések is a szomszédos államokkal.

A jelenlegi magyar államhatárokat igazságtalanoknak tartom, de nem tudnám megoldani ezt a kérdést. Azt hiszem, hogy egy újjárendezés alkalmával megint úgy döntenek határainkról, hogy meg sem fognak hallgatni bennünket és nem veszik megint figyelembe azt, hogy a mostani határvonalak hány millió magyart szakítanak el hazájuktól és kényszerítenek arra, hogy idegen népek alatt éljenek.

IX. Mit tud és mit gondol a hazai sajtóról és rádióról?

IX. What Do You Know and Think About the Press and Radio in Your Country?

A magyar rádióadásokat /a Kossuth és Petőfi adók műsorát/ csak elvétve hallgattam. Az egyetlen műsor szám, ami tetszett a "Szív küldi szívnek" és a vidám műsor volt. Nagy ritkán hallgattam a híreket is de minden érdeklődés nélkül. Elfoglaltságom miatt inkább csak szombaton délután és este, valamint vasárnap értem rá a rádiózásra. A nyugati magyar rádiók hírszolgálatával sokkal jobb, érdekesebb és megbízhatóbb, mint a belföldieké.

A tüzoltólaktanyákban még mindig szokásos, hogy a fontosabb politikai gyűlésekről adott rádióközvetítéseket kollektíve kell meghallgatni. Így pl. a XX. kongresszussal kapcsolatos közvetítést hallgattam legutóbb csoportosan. A közös hallgatás kötelező volt.

/more/

A vezetékes rádió célja az hogy faluhejen elvonja a lakosságot a nyugati adások hallgatásától. 1954-ben TURKEVÉN még lázasan fejlesztették a vezetékes hálózatot. Azóta azonban ez is erősen megcsappant a primitív és egyoldalú rádiózás eme módja iránt. Tudomásom szerint a távolbalátással nálunk még csak most kísérlegetnek otthon. Bizonyára bele fog telni még egy-két év, míg a rendszeres adások megindulnak.

A belföldi lapokat az utóbbi három évben csak elvétve olvastam. 1954-ig a Szabad Nép-re fizettem elő, mert kötelező volt. Amióta az előfizetési kényszer megszűnt, felhagytam a járatásával, mert csak hiábavaló pénzkidobásnak bizonyult. Az egyetlen lap, amit havonta járatam, a "Magyar Tűzoltó" volt. Ez szaklap, előfizetési díj havi egy forint, utcai újságárusnál nem lehet megvásárolni. Külföldi nyugati sajtótermékeket nem láttam, hogy otthon szabadon árusították volna. Ilyesmire legfeljebb csak azok juthatnának hozzá, akik hivatalos kiküldetésben Nyugaton járnak, vagy szakmai okokból, továbbképzés céljából jutnak hivataltól hozzá.

X. Mit tud a hazájában található rádióberendezésekről? /Rádió vezetékes rádió és távolbalátó?

X. What Do You Know About Radio Facilities /Wireless-Wired-TV./ in Your Country?

Saját rádiókészülékem nem volt. Ismerősöm rádiója egy "Orion" középszuper volt, ha jól emlékszem 1,200 forintba került. Rádiót szabadon lehet vásárolni és elegendő készülék áll a vásárlóközönség rendelkezésére. A rádiókészülékek terén különben nem vagyok járatos."

End